

Suomen tilasto-olympialaisten 2025–2026 säännöt, Tilastokeskus

Suomen tilasto-olympialaiset on osa Euroopan tilastokilpailua (European Statistics Competition ESC), jonka järjestäjänä on Euroopan tilastovirasto Eurostat.

1. Tavoitteet

Tilasto-olympialaisten yleiset tavoitteet:

- Edistää uteliaisuutta ja mielenkiintoa tilastoja kohtaan oppilaiden keskuudessa.
- Rohkaista opettajia käyttämään uudenlaisia materiaaleja ja metodeja tilastojen opetuksessa edistämällä todellisen tiedon käyttöä ja opitun tilastotiedon soveltamista.
- Osoittaa tilastotiedon merkitys oppilaille ja opettajille yhteiskunnan eri osa-alueilla, tehdä tilastoja yliopiston oppialana tunnetuksi.
- Edistää ryhmätyöskentelyä ja yhteistyötä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

2. Osallistuminen

Osallistuminen tilasto-olympialaisiin on avoin ja maksuton kaikille yläkoululaisille sekä lukiolaisille ja muille toisen asteen ammatillisten oppilaitosten opiskelijoille, jotka opiskelevat Suomessa. Kilpailuun voi osallistua 1–3 oppilaan joukkueilla. Ryhmän kaikkien oppilaiden tulee käydä samaa koulua ja kuulua samaan osallistujakategoriaan. Ryhmän työskentelyä valvoo oman koulun opettaja, joka myös ilmoittaa ryhmän kilpailuun.

Kilpailun kielenä käytetään suomea ja englantia. Ensimmäisen tehtäväkokonaisuuden vaiheissa a) ja c) kielenä on suomi ja vaiheessa b) kielenä on englanti. Kansallisessa finaali- ja videotehtävässä, eli videotehtävässä, puhuttuna kielenä voidaan käyttää suomea, ruotsia tai englantia.

Ylärajaa osallistuja- tai joukkuemäärälle yhdestä koulusta ei ole – kaikki kiinnostuneet saavat osallistua. Yhdellä opettajalla voi olla valvottavanaan useita ryhmiä.

Oppilaat eivät saa osallistua useampaan kuin yhteen joukkueeseen.

Jokainen ryhmä osallistuu jommassakummassa kilpailun kahdesta kategoriasta:

Kategoria A: lukio / muut toisen asteen ammatilliset oppilaitokset (noin 16–18-vuotiaat)

Kategoria B: yläkoulu (noin 14–16-vuotiaat)

3. Ilmoittautuminen

Opettaja ilmoittaa oppilasryhmät mukaan tilasto-olympialaisiin Tilastokeskuksen sivulla tilastokeskus.fi/tilasto-olympialaiset. Rekisteröityessä on ilmoitettava kaikki lomakkeessa vaadittavat tiedot.

Mahdolliset kysymykset voi lähettää sähköpostitse kilpailun koordinaattorille osoitteeseen: tilastokilpailut@stat.fi

4. Tehtävät ja arviointikriteerit

Suomen tilasto-olympialaisiin kuuluu kaikille avoin kolmiosainen karsintatehtävä, jota seuraa kansallinen finaali. Kaksi kansallisen finaalin voittajajoukkuetta per kategoria pääsee mukaan kisaamaan Euroopan finaaliin. Suomen kilpailu on osa Euroopan tilastokilpailua.

Ensimmäinen tehtävä = karsintatehtävä

Ensimmäinen tehtävä tehdään sähköisellä lomakkeella. Tehtävä koostuu kolmesta testistä, joissa on rajatut vastausvaihtoehdot. Kysymyksissä on neljä vastausvaihtoehtoa, joista vain yksi on oikein. Kaikkea ei tarvitse tehdä kerralla, vaan kilpailuaikana ryhmät voivat palata jatkamaan tehtäviä ja muuttamaan vastauksiaan. Kirjautuminen sulkeutuu aina 45 minuutin kuluttua, jonka jälkeen voi halutessaan kirjautua uudestaan. Tehtäviä tehdessä vastaukset tulee tallentaa tasaisin väliajoin.

a. Virallisen tilastotiedon käyttö

Tavoitteena on vastata 10 kysymykseen monenlaisesta tilastotiedosta. Tehtävää varten oppilaat tutkivat Tilastokeskuksen (stat.fi) sekä muiden virallisia tilastoja tuottavien organisaatioiden verkkosivustoja. Molemmat osallistujakategoriat vastaavat samoihin kysymyksiin. Kysymykset ovat suomeksi.

b. Tilastollisten raporttien tulkinta

Tavoitteena on vastata 10 kysymykseen koskien Eurostatin nettijulkaisua [Housing in Europe – 2023 edition](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&code=sdg_11_3_0&plugin=1). Molemmat osallistujakategoriat vastaavat samoihin kysymyksiin. Julkaisu ja siihen liittyvät kysymykset ovat englanniksi.

c. Perustietotesti

Tavoitteena on vastata 10 kysymykseen tilastollisista peruskäsitteistä, kuvioiden tulkinnasta, todennäköisyyslaskennasta jne. Molemmille osallistujakategorioille on valmisteltu kokoelmat eri vaikeustason kysymyksistä. Kysymykset ovat suomeksi.

Arviointikriteerit, ensimmäinen tehtävä

Jokainen ensimmäisen tehtävän kolmesta testistä arvioidaan joko hyväksytyksi tai hylätyksi, ottaen huomioon, että oikeasta vastauksesta saa yhden pisteen, väärä vastaus vähentää pistemäärää 0,33 pisteellä ja vastaamatta jätetystä kysymyksestä ei saa eikä se vähennä pisteitä.

Arvioinnin suorittaa automaattisesti ohjelma, joka myös määrittää loppupistemäärän kullekin joukkueelle. Ensimmäisen tehtävän tulos saadaan laskemalla kaikkien kolmen testin pisteiden aritmeettinen keskiarvo, joka pyöristetään yhden desimaalin tarkkuudella, ja kertomalla tulos kymmenellä. Lopullinen pistemäärä tehtävästä on enintään 100 pistettä. Näin saadaan selville kaikkien osallistuvien joukkueiden sijoitus kilpailussa karsintatehtävän jälkeen. **Ensimmäisestä tehtävästä saadut pisteet määrittävät, pääseekö ryhmä jatkaa kansalliseen finaaliin.** Ryhmät, jotka läpäisevät ensimmäisen tehtävän saavat halutessaan todistuksen.

Kansallinen finaaliin

Kansallinen finaaliin on videolle tehtävä esitys. Joukkueet tekevät enintään kahden minuutin pituisen videon annetusta aiheesta. Videoon voidaan lisätä 10 sekunnin jakso, jossa kerrotaan käytetyt lähteet. Videon aihe ilmoitetaan 16.12.2025, ja se on yhteinen kaikille osallistujamaille. Tehtävässä tulee olla tilastollinen näkökulma, ja sen puhuttuna kielenä voivat olla englanti, suomi tai ruotsi. **Jo tehtävää suunniteltaessa kannattaa huomioida eurooppalaisen finaalin ohjeistus.** Jos tekoälyä (AI) on käytetty videotehtävän toteutuksessa, sen käyttö tulee kertoa videolla.

Kaksi parasta ryhmää molemmista kilpailukategorioista voivat jatkaa Euroopan finaaliin. Euroopan finaalia varten kansalliseen finaaliin tehty video tekstitetään englanniksi ja videon teosta laaditaan kirjallinen kuvaus. Jos jokin ryhmä ei halua jatkaa, pyydetään seuraavaksi sijoittunutta ryhmää jatkamaan Euroopan finaaliin.

Arviointikriteerit, kansallisen finaali tehtävä

Raati käy läpi kaikki finaaliveikkeen osallistuvat videot ja valitsee järjestykseen molemmista kategoriasta kolme parasta videota. Näiden videoiden tekijäjoukkueet palkitaan Suomen tilasto-olympialaisten voittajina. Palkitut joukkueet saavat työstään henkilökohtaisen palautteen. Raadin kokouksesta pidetään pöytäkirjaa, joten myös muut joukkueet voivat halutessaan pyytää työstään palautetta, johon vastataan pöytäkirjan merkintöjen pohjalta. Raati voi halutessaan myöntää myös kunniainioita niille joukkueille, jotka eivät yltäneet palkittavien joukkoon.

Raati arvioi videoiden tyyliä ja luovuutta sekä videon viestin selkeyttä. Raati kiinnittää huomiota asianmukaisten tilastotietojen valintaan ja niiden esittämiseen oikealla ja selkeällä tavalla sekä tietolähteisiin ja käytettyihin materiaaleihin (kuten musiikkiin ja kuviin) viittaamiseen videon lopussa. Mainitut kriteerit arvioidaan pisteyttämällä seuraavat kohdat antamalla kullekin kohdalle 0–25 pistettä:

- **Videon tyyli ja luovuus:** Ovatko tyyli- ja musiikkivalinnat riittäviä tukemaan videon viestiä ja vangitsemaan yleisön? Onko video luova?
- **Videon viestin selkeys ja tehokkuus:** Kuinka selkeä videon viesti on? Vastaako se ymmärrettävästi/vakuuttavasti tehtävänantoon? Onko video tehokas viestinsä välittämisessä?
- **Soveltuvien virallisten tilastotietojen valinta ja esittäminen viestin tukemiseksi:** Onko videoon valittu riittävästi sopivia tilastotietoja viestin tukemiseksi?
- **Lähdeviittaukset käytettyihin materiaaleihin (esim. musiikki, kuvat, jne) videon lopussa:** Sisältääkö video lähteet kaikista käytetyistä aineistoista? Viittaukset voidaan tiivistää videoon mainitsemalla tietojen virallinen lähde (esim. Eurostat, kansallinen tilastovirasto, kuvan/musiikin lähde). Tekoälyn (AI) käyttö videolla.

5. Palkinnot ja palkintotilaisuus

Kolme ryhmää molemmista kategoriasta palkitaan.

Palkinnot ovat:

1. palkinto: 700 € / ryhmä
2. palkinto: 500 € / ryhmä
3. palkinto: 450 € / ryhmä

Palkinnot maksetaan joukkueen jäsenten omille henkilökohtaisille pankkitileille. Jos osallistujalla ei ole käytössään omaa pankkitiliä, palkinto voidaan maksaa myös lahjakortilla, jonka arvo vastaa palkintosummaa.

Raati saattaa lisäksi palkita kunniainiolla minkä tahansa osallistujaryhmän.

Kilpailun päätyttyä järjestetään kansallinen palkintotilaisuus, johon sisältyy illallinen.

Palkintotilaisuudessa oppilaat saavat diplomin ja lahjakassin. Myös joukkueita ohjaavat opettajat kutsutaan palkintotilaisuuteen ja illalliselle, ja heille annetaan kiitoslahja ja diplomi. Siinä tapauksessa, että osallistujaryhmillä on sama ohjaava opettaja, saa opettaja yhden palkinnon.

Pitkämatkalaisten joukkueiden matkakulut ja mahdollinen yöpyminen katetaan joukkueen jäsenille ja yhdelle opettajalle tai huoltajalle.

Palkintotilaisuus järjestetään Helsingissä 26.5.2026.

6. Raati

Kansallisen kilpailun raati koostuu Tilastokeskuksen, Helsingin yliopiston ja MAOL ry:n (Matemaattisten Aineiden Opettajien Liitto) edustajista.

Raadin päätös on lopullinen. Raati voi päättää olla palkitsematta yhtään työtä.

7. Raadin päätöksistä tiedottaminen

Raadin päätös ilmoitetaan kaikkien finaalivaiheeseen osallistuneiden joukkueiden opettajille sähköpostitse ja tiedot julkaistaan Tilastokeskuksen sivustolla (stat.fi).

8. Kalenteri

Ilmoittautuminen 15.9.2025–5.2.2026

Ensimmäinen kilpailutehtävä jaksolla 1.10.2025–11.2.2026

Ensimmäisen tehtävän tuloksien julkistaminen ja tiedottaminen 12.2.2026

Toinen kilpailutehtävä (kansallinen finaali, videotehtävä) jaksolla 12.2.–9.4.2026

Kansallisten voittajien julkistus 17.4.2026

Yleisöäänestys 29.4.–8.5.2026 klo 12.00

Palkintotilaisuus: 26.5.2026, Helsinki

9. Töiden julkaiseminen

Voittajaryhmien nimet, koulu ja osallistujakategoria julkaistaan Tilastokeskuksen sivustolla (stat.fi) sekä sosiaalisen median eri viestintäkanavissa. Kansallisen finaalin voittajatöiden ja mahdollisten kunniamaininnan saaneiden töiden tekijöiden nimet julkaistaan Tilastokeskuksen sivustolla.

Osallistujat hyväksyvät nämä säännöt ja antavat luvan töidensä julkaisemiseen. Alaikäisten osallistujien kohdalla suostumus julkaisemiseen kysytään huoltajilta erikseen.

Tilastokeskus säilyttää kaikki olympialaisten kansallisessa vaiheessa esitetyt materiaalit tietyn ajan.

10. Euroopan tilastokilpailun Euroopan finaali

Kaksi parasta ryhmää molemmista kilpailukategoriasta voivat jatkaa Euroopan finaaliin, jonne kansalliseen finaaliin tehty video tekstitetään englanniksi. Lisäksi Euroopan finaalia varten laaditaan selvitys videon teosta.

Tilastokeskus tiedottaa voittajia Euroopan finaalista.

11. Yleisöäänestys

Tilastokeskus järjestää yleisöäänestyksen kansallisen finaalin palkituista videoista (3 per kategoria) 29.4.–8.5.2026 klo 12.00.

Yleisöäänestyksen tuloksena molempien kategorioiden eniten ääniä saaneiden joukkueiden jäsenet palkitaan 200 euron lahjakortilla. Jos jommastakummasta kategoriasta ei saada osallistujia yleisöäänestykseen, toisen kategorian kaksi parasta joukkuetta palkitaan.

12. Oikeuksien varaaminen

Tilastokeskus varaa oikeuden muuttaa Euroopan tilastokilpailun kansallisen vaiheen eli tilasto-olympialaisten ehtoja, erityisesti kalenterissa julkistettuja päivämääriä, tai jopa mahdollisesti peruuttaa kilpailun, jos tämä on perusteltua. Mahdolliset muutokset ilmoitetaan sähköpostitse osallistujille.

13. ESC:n kansallisen kilpailun sääntöjen hyväksyminen

Osallistuessaan Euroopan tilastokilpailun kansalliseen kilpailuun, osanottaja hyväksyy nämä ehdot.